

POLIITTINEN LAKKO JA KATUTAISTELU MOSKOVASSA

Moskovan vallankumoukselliset tapahtumat ovat ukon- ilman ensimmäinen salama, joka on valaissut uutta taistelutannerta. Valtakunnanduunaa koskevan lain säätäminen ja rauhan solmiminen merkitsivät uuden vaiheen alkamista Venäjän vallankumouksen historiassa. Liberaalinen porvaristo, jonka työläisten sitkeä taistelu on jo uuvuttanut ja „keskeytymättömän vallankumouksen” aave saattanut rauhattomaksi, päästi helpotuksen huokauksen ja tarrasi riemuissaan sille heitettyyn antipalaan. Koko linjalla alkoi taistelu boikottiaatetta vastaan, alkoi liberalismiin ilmeinen kääntyminen oikeaan. Valitettavasti sosialidemokraattienkin keskuudessa oli horjuvia ihmisiä (uusiskralaisten leirissä), jotka olivat valmiit kannattamaan näitä vallankumouksen porvarillisia peppureita tietyillä ehdoilla, valmiit „ottamaan todesta” Valtakunnanduuman. Voitaneen toivoa, että Moskovan tapahtumat saavat heikkouskoiset häpeämään ja auttavat epäröiviä arvioimaan oikein asiaintilan uudella taistelutantereella. Niin aneemisten intelligenttien haaveet yleiskansallisten vaalien mahdollisuudesta itsevaltiuden aikana kuin myös tylsäjärkisten liberaalien illuusiot Valtakunnanduuman keskeisestä merkityksestä lentävät hongan tuuttiin heti proletariaatin ensimmäisen suuremman vallankumouksellisen esiintymisen tullen.

Meidän tietomme Moskovan tapahtumista ovat nyt vielä (lokakuun 12 p:nä uutta lukua) hyvin niukkoja. Ne rajoittuvat ulkomaalaisten sanomalehtien suppeisiin ja usein ristiriitaisiin tiedoituksiin ja sensuuriseulan seulomiin legaalisen lehdistön selostuksiin liikkeen alkamisesta. Eräs asia on epäilemätön: Moskovan työläisten taistelu kävi

alkuvaiheessaan sitä tietä, josta on viimeksi kuluneen vallankumousvuoden aikana tullut jo tavanomainen tie. Työväenliike on lyönyt leimansa Venäjän vallankumoukseen kokonaisuudessaan. Alettuaan hajanaisina lakkoina se kehittyi nopeasti toisaalta joukkolakoiksi ja toisaalta katumielenosoituksiksi. Vuonna 1905 on jo täysin muovautuneena liikkeen muotona poliittinen lakko, mikä on silminnähtävästi muuttumassa kapinaksi. Ja kun koko työväenliike Venäjällä tarvitsi kymmenen vuotta noustakseen nykyiselle (ei tietenkään vielä läheskään lopulliselle) tasolle, niin nyt liike maan eri osissa kohoaa muutamassa päivässä tavallisesta lakosta valtavaksi vallankumoukselliseksi purkaukseksi.

Latojien lakon Moskovassa aloittivat, kuten meille tiedoitetaan, valveutumattomat työläiset. Mutta liike luisuu heti pois heidän käsistään, muuttuu laajaksi ammatilliseksi liikkeeksi. Siihen yhtyy muiden ammattien työläisiä. Työläisten kiertämätön kaduille meno, vaikkapa vain tiedoittamaan lakosta niille tovereille, jotka eivät siitä vielä tiedä, muuttuu poliittiseksi mielenosoitukseksi vallankumouksellisine lauluineen ja puheineen. Pitkän aikaa patoutunut kiukku Valtakunnanduuman „kansan”-vaalien iljettävää komediaa kohtaan purkautuu ulos. Joukkolakko kasvaa todellisen vapauden puolesta taistelijain joukkomobilisatioksi. Näyttämölle ilmestyvät radikaaliset ylioppilaat, jotka Moskovassakin hyväksyivät äskettäin pietarilaisen päätöslauselman kanssa täysin analogisen päätöslauselman; tämä päätöslauselma leimaa oikealla tavalla, vapaiden kansalaisten eikä matelevien virkamiesten kielellä, Valtakunnanduuman julkeaksi kansan pilkkaamiseksi, kehoittaa taisteluun tasavallan puolesta, sen puolesta, että väliaikainen vallankumoushallitus kutsuisi koolle todella yleiskansallisen ja todella perustavan kokouksen. Alkaa proletariaatin ja vallankumouksellisen demokratian edistyneimpien kerrosten katutaistelu tsaarin sotaväkeä ja poliisia vastaan.

Juuri tällainen oli liikkeen kehitys Moskovassa. Paitsi latojia, lauantaina, syyskuun 24 (lokakuun 7) pnä, eivät enää työskennelleet tupakkatehtaat ja sähköraitiot; alkoi leipurien lakko. Illalla pidettiin suuria mielenosoituksia, joihin työläisten ja ylioppilaiden lisäksi osallistui suuri joukko „vieraita” henkilöitä (vallankumouksellisia työläisiä ja radikaalisia ylioppilaita lakataan jo pitämästä kansan

julkisissa esiintymisissä vieraina toisilleen). Kasakat ja santarmit koko ajan hajoittelivat mielenosoittajia, mutta nämä kokoontuivat aina uudestaan. Väkijoukko teki vastarintaa poliisille ja kasakoille; kajahteli revolverinlaukauksia ja paljon poliisimiehiä haavoittui.

Sunnuntaina, syyskuun 25 (lokakuun 8) pnä, tapahtumat saavat heti uhkaavan käänteen. Kello 11 aamulla alkaa työläisiä kerääntyä kaduille. Väkijoukko laulaa Marseljeesia. Järjestetään vallankumouksellisia joukkokokouksia. Lakkoutumasta kieltäytyneet kirjapainot on tuhottu. Väki tuhoaa leipomoliikkeitä ja asekauppoja: työläiset tarvitsevat leipää elääkseen ja aseita taistellakseen vapauden puolesta (aivan niin kuin lauletaan ranskalaisessa vallankumouksellisessa laulussa). Kasakkojen onnistuu hajoittaa mielenosoittajat vasta näiden hyvin sitkeän vastarinnan jälkeen. Tverskoilla, kenraalikuvernöörin talon luona, tapahtuu kokonainen taistelu. Filippovin leipomoliikkeen luo kokoontuu joukko leipurikisällejä. Kuten tämän leipomoliikkeen johto myöhemmin ilmoitti, työläiset lähtivät rauhallisesti kadulle lopettaen työnsä solidaarisuudesta kaikkia lakkolaisia kohtaan. Kasakkaosasto hyökkää väkijoukon kimppuun. Työläiset tunkeutuvat taloon, kiipeävät katolle, ullakolle, kivittävät sotamiehiä. On käynnissä talon säännönmukainen saarto. Sotaväki ampuu työläisiä. Kaikki yhteydet katkaistaan. Kaksi krenatöörikomppaniaa suorittaa kiertoliikkeen, tunkeutuu taloon takaa päin ja valtaa vihollisen asemat. 192 kisälliä on vangittu, heistä kahdeksan haavoittunutta; kaksi työläistä on saanut surmansa. Poliisin ja sotaväen puolella on haavoittuneita; santarmiratsumestari on haavoittunut kuolettavasti.

Nämä tiedot ovat tietenkin äärimmäisen epätäydellisiä. Niiden yksityisluontoisten sähkeiden mukaan, joita eräät ulkomaalaiset sanomalehdet ovat julkaisseet, kasakkojen ja sotamiesten petomaisuudella ei ollut rajoja. Filippovin leipomoliikkeen johto esittää vastalauseen sotaväen aivan aiheetonta riehuntaa vastaan. Eräs vakaa belgialainen sanomalehti julkaisee uutisen, että pihamiehet puhdistelivat katuja veriläiskistä: tämä pieni yksityiskohta — kirjoittaa lehti — on parempi todistus taistelun vakavuudesta kuin jotkut pitkät selostukset. Sanomalehtiin päässeiden yksityisluontoisten uutisten perusteella „Vorwärts”¹⁰¹ tiedoittaa, että Tverskoilla otteli 10.000 lakkolaista jalkaväki-

pataljoonaa vastaan. Sotaväki ampui muutaman yhteislaukauksen. Ensiapu-vaunuilla oli hirveästi työtä. Osapuilleen lasketaan surmansa saaneita olevan vähintään 50 henkeä,— haavoittuneita noin 600. Tiedoitetaan, että pidätetyt vietiin kasarmeihin ja säälimättömästi, petomaisesti piestiin ajamalla sotilasrivistöjen välitse. Tiedoitetaan, että katu-taistelun aikana upseerit olivat epäinhimillisen julmia naisiakin kohtaan (vanhoillis-porvarillisen „Temps'in” * erikoiskirjeenvaihtajan sähke Pietarista lokakuun 10 (syyskuun 27) pltä).

Tiedot seuraavien päivien tapahtumista käyvät yhä niukemmiksi. Työläisten kiukku on kasvanut tavattomasti; liike kasvaa; hallitus on kaikin keinoin ryhtynyt kieltämään ja karsimaan kaikkia tiedonantoja. Ulkomaalaiset sanomalehdet ovat suorastaan panneet merkille sen ristiriidan, joka on olemassa virallisten tietotoimistojen rauhoittavien uutisten (joihin yhteen aikaan miltei jo uskottiinkin) ja niiden uutisten välillä, joita on lähetetty Pietariin puhelimitse. Gaston Leroux on sähköttänyt pariisilaiseen sanomalehti „Matin'iin” **, että sensuuri tekee ihmeitä saadakseen ehkäistykseksi hiukankin levottomuutta herättävien uutisten leviämisen. Maanantai syyskuun 26 (lokakuun 9) päivä — kirjoittaa hän — oli eräs Venäjän historian verisimpiä päiviä. Taisteluja käydään kaikilla pääkaduilla ja jopa kenraalikuvernöörin talon luona. Mielenosoittajat ovat nostaneet punaisen lipun. On paljon kaatuneita ja haavoittuneita.

Muiden sanomalehtien tiedot ovat ristiriitaisia. Epäilemättöntä on vain se, että lakko kasvaa. Siihen yhtyy suurin osa raskaan teollisuuden ja vieläpä kevyenkin teollisuuden työläisiä. Rautatieläiset ovat lakossa. Lakko on muuttumassa yleislakoksi (tiistai, lokakuun 10 (syyskuun 27) päivä, ja keskiviikko).

Tilanne on erittäin vakava. Liike leviää Pietariin: Saint-Gallyn tehtaan työläiset ovat jo lopettaneet työnteon.

Tähän loppuvat tällä kertaa tietomme. Ei ole tietenkään ajattelemistakaan, että niiden perusteella voitaisiin antaa täydellinen arvio Moskovon tapahtumista. Toistaiseksi ei voida sanoa, ovatko ne itsevaltiutta vastaan suunnatun ratkaisevan proletaarisen rynnäköön kenraaliharjoitusta

* — „Aika”. Toim.

** — „Aamu”. Toim.

vaiko jo tämän rynnäkön alkua; — ovatko ne vain ylempänä hahmottelemiemme „tavallisten” taistelumenetelmien leviämistä Keski-Venäjän uudelle alueelle vai tulevatko ne olemaan korkeamman taistelumuodon ja päättäväisemmän kapinan alkuna.

Vastauksen näihin kysymyksiin antaa kaikesta päätellen lähi tulevaisuus. Yksi asia on epäilemätön: kapinan kasvu, taistelun laajeneminen, sen muotojen kärjistyminen tapahtuu herkeämättä silmiemme edessä. Kaikkialla Venäjällä proletariaatti raivaa sankarillisin ponnistuksin itselleen tietä osoittaen milloin siellä, milloin täällä, mihin suuntaan aseellinen kapina voi kehittyä ja tulee epäilemättä kehittymään. Tosin nykyinenkin taistelumuoto, jonka työväenjoukkojen liike on jo kehitellyt, antaa mitä tuntuvimpia iskuja tsarismille. Kansalaissota on saanut epätoivoisen sitkeän ja kaikkialle levinneen sissisodan muodon. Työväenluokka ei anna lepoa viholliselle, se katkaisee teollisen elämän, pysähdyttää yhtenäen koko paikallisen hallintokoneen, saa koko maassa aikaan levottoman tilanteen ja mobilisoi yhä uusia voimia taisteluun. Mikään valtio ei kestä pitkää aikaa tuollaista rynnistystä, semmitenkään mätä tsaarihallitus, josta toinen toisensa jälkeen irtoavat sen entisetkin kannattajat. Ja kun liberaalisesta monarkistisesta porvaristosta taistelu useinkin tuntuu liian sitkeältä, kun sitä peloittaa kansalaissota ja tämä levottoman epävarmuuden tila, jossa maa on, — niin vallankumoukselliselle proletariaatille on tämän tilanteen jatkaminen, taistelun pitkittäminen elintärkeän välttämätöntä. Kun porvariston ideologiiden keskuudessa alkaa ilmaantua henkilöitä, jotka ryhtyvät tukahduttamaan vallankumouksellista paloa saarnaamalla rauhanomaista legaalista edistystä, henkilöitä, jotka eivät huolehdi poliittisen kriisin kärjistämisestä, vaan sen tyypistämistä, — niin tietoinen proletariaatti, joka ei ole milloinkaan ollut epäilevällä kannalla porvarillisen vapaudenrakkauden petturimaisen luonteen suhteen, menee herkeämättä eteenpäin nostattaen mukanaan talonpoikaiston ja saaden aikaan hajaannusta tsaarin sotaväen riveissä. Työläisten sitkeä taistelu, alituiset lakot, mielenosoitukset, osittaiset kapinat, kaikki nuo, niin sanoaksemme, koetaistelut ja -ottelut kiertämättä vetävät sotaväen mukaan poliittiseen elämään ja siis myös vallankumouksellisten kysymysten piiriin. Taistelukokemus valistaa nopeammin

ja syvällisemmin kuin muissa oloissa vuosien mittaan tehty propaganda. Ulkoinen sota on päätynyt, mutta hallitus ilmeisesti pelkää vankien palauttamista ja Mantshurian armeijan palaamista. Tietoja sen vallankumouksellisesta mielentilasta karttuu yhä enemmän. Suunnitelmat maanviljelyssiirtoloiden perustamiseksi Siperiaan Mantshurian armeijan sotamiehiä ja upseereja varten eivät voi olla voimistamatta kuohuntaa,— siinäkään tapauksessa, vaikka nuo suunnitelmat jäisivät pelkiksi suunnitelmiksi. Mobilisointi ei ole lakannut, vaikka rauha on solmittu. Käy yhä ilmeisemmäksi, että armeijaa tarvitaan kokonaan ja yksinomaan *vallankumousta vastaan*. Ja näissä oloissa meillä, vallankumouksellisilla, ei ole kerrassaan mitään sanomista mobilisointia vastaan, me olemme valmiit jopa tervehtimäänkin sitä. Viivytellessään ratkaisua vetämällä taisteluun uusia ja uusia armeijan osastoja, harjoittaessaan yhä suuremman määrän sotaväkeä käymään kansalaissotaa hallitus ei hävitä kaikkien pulien lähdeä, vaan päinvastoin laajentaa niiden maaperää. Hallitus saa lykkäystä taistelutantereen kiertämättömän laajenemisen ja taistelun kärjistymisen hinnalla. Se nostattaa taisteluun takapajuisimpia ja tiedottomimpia, poljetuimpia ja poliittisesti elottomimpia,— taistelu valistaa ja ravistelee heitä, se tuo heihin eloa. Mitä pitemmälti tätä kansalaissodan tilaa kestää, sitä kiertämättömämpää tulee olemaan neutraalisten joukkojen ja vallankumoustaistelijain ydinjoukon erkaantuminen vastavallankumouksellisesta armeijasta.

Venäjän vallankumouksen koko kulku viimeisten kuukausien aikana osoittaa sitä, että nyt saavutettu aste ei ole eikä voi olla korkein aste. Liike nousee vielä korkeammalle, niin kuin se jo nousi tammikuun 9 päivän jälkeen. Silloin näimme ensi kerran liikkeen, joka hämmästytti maailmaa poliittisten vaatimusten nimessä nousseiden jättiläismäisten työläisjoukkojen yksimielisyydellä ja yhteenliittyneisyydellä. Mutta tuo liike oli vielä äärettömän tiedotonta vallankumouksellisessa suhteessa ja aivan avutonta aseistuksen ja sotilaallisen valmennuksen kannalta. Puola ja Kaukasia antoivat mallinäytteen jo korkeamman tason taistelusta, missä proletariaatti alkoi esiintyä osittain aseistettuna, missä sota kävi muodoltaan pitkiä pitkiä. Odessan kapinalle oli merkillepantavaa se, että siihen liittyi uusi ja tärkeä menestyksen ehto: osa sotaväestä siirtyi

kansan puolelle. Tosin ei vielä heti saavutettu menestystä; vaikeaa tehtävää — „meri- ja maavoimien yhteistoimintaa” (eräs vaikeimpia tehtäviä säännöllisellekin sotaväelle)— ei saatu vielä ratkaistuksi. Mutta se asetettiin, ja kaikki merkit puhuvat sen puolesta, etteivät Odessan tapahtumat jää yksinäiseksi poikkeukseksi. Moskovan lakko osoittaa meille, että taistelu leviää „aito venäläiselle” alueelle, jonka järkkymättömyys on niin kauan ilahduttanut taantumuksellisia. Tämän seudun vallankumouksellisella esiintymisellä on jättiläismäinen merkitys jo senkin vuoksi, että taistelukasteen saavat sellaisen proletariaatin joukot, joka on vähiten liikkuvaista ja samalla keskittynyt verrattain pienelle alueelle niin suuressa määrin, ettei sillä ole vertaista missään muualla Venäjällä. Liike alkoi Pietarissa, kulki reuna-alueita pitkin kautta koko Venäjän, mobilisoi Riian, Puolan, Odessan, Kaukasian, ja nyt palo on levinnyt itse Venäjän „sydämeen”.

Häpeällinen Valtakunnanduuma-ilveily tuntuu vieläkin halpamaisemmalta tämän taisteluun valmiin ja todella edistyneen luokan todella vallankumouksellisen esiintymisen rinnalla. Proletariaatin yhteenliittyminen vallankumouksellisen demokratian kanssa, josta olemme usein puhuneet, on muuttumassa tosiasiaksi. Radikaalinen ylioppilaskunta, joka on sekä Pietarissa että Moskovassa hyväksynyt vallankumouksellisen sosialidemokratian tunnukset, on kaikkien demokraattisten voimien etujoukko, voimien, jotka inhoavat Valtakunnanduumaan menneiden „perustuslaillis-demokraattisten” reformistien kataluutta ja janoavat oikeaa päättävää taistelua Venäjän kansan kirottua vihollista vastaan, eivätkä kaupanhierontaa itsevaltiuden kanssa.

Katsokaa liberaalisia professoreja, rehtoreita, apulaisrehtoreita ja koko tuota Trubetskoiden, Manuilovien ynnä muiden joukkoa... Hehän ovat liberalismiin ja perustuslaillis-demokraattisen puolueen parhaimmistoa, aatteellisimpia, sivistyneimpiä, epäitsekäimpiä sekä vapaimpia rahasäkin etujen ja vaikutuksen välittömältä painostukselta. Ja kuinka tämä parhaimmisto käyttäytyy? Miten he ovat käyttäneet ensimmäistä valtaansa, hallintovaltaa yliopistoissa, valtaa, joka heille on vaalien kautta annettu? He jo pelkäävät vallankumousta, he pelkäävät liikkeen kärjistymistä ja laajenemista, he jo sammuttavat paloa ja yrittävät rakentaa

rauhaa saaden siitä täysin ansaittuja sylkäisyjä kasvoilleen ruhtinaitten Meshtsherskien kiittelyjen muodossa.

Ja heitä, noita porvarillisen tieteen filisterejä, on rangaistu hyvin. He ovat sulkeneet yliopiston Moskovassa peläten verisiä taisteluja yliopistossa. He vain saivat vieläkin nopeammin aikaan verrattomasti verisemmän taistelun kaduilla. He tahtovat tukahduttaa vallankumouksen yliopistossa, mutta he vain sytyttivät vallankumouksen kaduilla. He ovat joutuneet mainioihin puristimiin, yhdessä herrojen Trepovien ja Romanovien kanssa, joille he ovat nyt kiiruhtaneet vakuuttelemaan kokoontumisvapauden välttämättömyyttä: kun suljet yliopiston, niin avaat katutaistelun. Kun avaat yliopiston, niin avaat tribuunin vallankumouksellisia kansankokouksia varten, kokouksia, jotka valmistavat uusia ja entistä päättävämpiä vapaus-taistelijoita.

Kuinka äärettömän opettavainen onkaan näiden liberaalisten professorien esimerkki Valtakunnanduumamme arviointia varten! Eikö nyt, korkeakoulujen esimerkin perusteella, ole selvää, että liberaalit ja kadetit tulevat samalla tavalla pelkäämään „Duuman kohtaloa” kuin nämä surkeat lanttitieteen ritarit pelkäävät „yliopistojen kohtaloa”? Eikö nyt ole selvää, että liberaalit ja kadetit eivät voi käyttää Duumaa muuten kuin rauhanomaisen legaalisen edistyksen entistä laajempaan, entistä löyhkäävämpään saarnaamiseen? Eikö nyt ole selvää, kuinka naurettavia ovat toiveet Duuman muuttamisesta vallankumoukselliseksi kokoukseksi? Eikö ole selvää, että on olemassa ainoastaan *yksi* keino „vaikuttaa” ei varta vasten Duumaan, ei varta vasten yliopistoihin, vaan vanhaan itsevaltiudelliseen järjestelmään kokonaisuudessaan, *Moskovan työläisten keino*, kansankapinakeino? Yksin se ei ainoastaan pakoita Manuiloveja yliopistoissa pyytämään kokoontumisvapautta ja Petrunkevitsheja Duumassa pyytämään vapautta kansalle; se *valloittaa* todellisen vapauden kansalle.

Moskovan tapahtumat osoittivat yhteiskunnallisten voimien todellisen ryhmittymisen: liberaalit alkoivat juosta hallituksen luota radikaalien luo suostutellen jälkimmäisiä luopumaan vallankumouksellisesta taistelusta. Radikaalit taistelivat proletariaatin riveissä. Alkäämme unohtako tätä opetusta: se koskee välittömästi myös Valtakunnanduumaa.

Leikkikööt Petrunkevitshit ja muut kadetit itsevaltiudellisella Venäjällä parlamentarismia,—työläiset tulevat käymään vallankumouksellista taistelua kansan todellisen itsevaltiuden puolesta.

Päättyköön kapinanleimahdus Moskovassa miten tahansa, mutta vallankumouksellinen liike joka tapauksessa kohoaa nyt entistä vankempana, se tulee käsittämään entistä laajemman alueen ja kartuttamaan uusia voimia. Oletta-
kaamme jopa niinkin, että tsaarin sotaväki juhlii nyt Moskovassa täydellistä voittoa,—vielä muutamia tällaisia voittoja, ja tsarismmin täydellinen romahdus on oleva tosiasi-
asia. Ja silloin se on jo merkitsevä koko maaorjuuden, itsevaltiuden ja pimeyden perinnön todellista, oikeaa romahdusta eikä mätänevän räsyn velttua, pelkurimaista ja ulko-
kullattua parsimista, jolla liberaaliset porvarit narraavat itseään ja muita. Olettakaamme jopa niinkin, että huomina posti tuo raskaan viestin: kapinanleimahdus on vielä kerran tukahdutettu. Silloin me huudahtamme: vielä kerran — eläköön kapina!

„Proletari” № 21,
lokakuun 17 (4) pnä 1905

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstien mukaan